Претендиране на обезщетение от извършителя

Португалия

Как мога да претендирам за обезщетение или други средства за правна защита/удовлетворение от извършителя в съдебен процес (наказателно производство) и към кого трябва да се обърна?

По правило обезщетението за вреди в Португалия трябва да се претендира в рамките на наказателното производство. Затова престъпленията, които са предмет на наказателното производство, могат също да бъдат основание за носене на гражданска отговорност, доколкото увреждат интереси, във връзка с които гражданското право предвижда възможност за обезщетяване на имуществени вреди.

В Наказателно-процесуалния кодекс (*Código de Processo Penal — НПК*) е закрепен принципът за свързаност, съгласно който граждански иск за обезщетение за претърпени вреди на основание извършено престъпление, трябва да бъде предявен в рамките на съответното наказателно производство и може да се разглежда отделно пред граждански съд единствено в предвидените от закона случаи, посочени в НПК.

Когато жертвата е с постоянно местопребиваване в друга държава — членка на Европейския съюз, и е жертва на престъпление в държава, различна от тази по нейното местопребиваване, тя може да подаде иска за обезщетение за причинени вреди до органа, отговарящ за разглеждането и вземането на решения по такива искове в държавата ѝ по местопребиваване. Този орган трябва да препрати иска на компетентния орган на държавата, в която е извършено престъплението.

В кой момент от наказателното производство следва да предявя иска си?

Жертвата трябва да заяви намерението си да подаде иск за обезщетение за причинени вреди в момента, в който подава жалбата си, или преди приключване на разследването. След това тя ще бъде уведомена за обвинителния акт и ще разполага с 20 дни, за да предяви иска си за обезщетение за причинени вреди.

Дори да не е подаден иск за обезщетение за причинени вреди, по собствена инициатива и като вземе предвид личните обстоятелства на жертвата съдията може да разпореди на ответника да плати на жертвата определено обезщетение за причинени вреди, освен ако самата жертва не възрази срещу това.

За жертви на престъпления с упражняване на насилие искът за обезщетение за причинени вреди може да бъде предявен в срок до една година след постановяване на окончателното решение.

Ако към момента на извършване на престъплението жертвата е малолетно или непълнолетно лице, тя може да предяви иска в срок до една година след навършване на пълнолетие или след придобиване на дееспособност.

За какво мога да претендирам в иска и как следва да го представя (да посоча общ размер и/или да уточня отделните претърпени вреди, пропуснати ползи и лихви)?

Искът за обезщетение за причинени вреди може да бъде предявен при настъпване на:

имуществени вреди: включващи вредите в резултат на престъплението (например разходите за болнично лечение, консултации, лекарства и др.) и доходи, които жертвата вече не получава (например плащания, които е спряла да получава, докато е била в състояние на временна неработоспособност);

неимуществени (морални) вреди: въпреки че на тях не може да бъде придадена финансова стойност, те могат да бъдат компенсирани финансово (например при вреди за благосъстоянието, достойнството или добрата репутация, включващи физическа болка, психологическо разстройство и емоционална травма).

Има ли специални формуляри за такива искове?

Не. Исковата молба трябва просто да съдържа кратко описание на фактите, на които се основава искът, и да се посочват понесените вреди и тяхната стойност.

Ако обаче цената на иска е по-голяма от 5000 EUR, се дължи съдебна такса и искът трябва да бъде предявен от адвокат.

Обезщетения за вреди, изплащани от държавата

а. В случай на престъпления с упражняване на насилие е възможно авансово плащане от страна на държавата. Трябва да се попълни специален формуляр, в който да се посочи размерът на претендираното обезщетение за причинени вреди, както и да се приложат определени документи, като например данъчните декларации на жертвата и на ищеца (ако той не е жертвата) за годината, предхождаща извършването на престъплението, както и документи, обосноваващи разходите, посочени във формуляра.

б. В случаи на домашно насилие е възможно държавата да предостави авансово плащане, като за целта трябва да се попълни специален формуляр. Към него трябва да се приложат същите документи като посочените в буква а).

Какви доказателства трябва да представя в подкрепа на моя иск?

Жертвата трябва да представи всички документи, в които се съдържат доказателства за претърпените вреди (вж. параграф 1.1). Освен това тя трябва да представи свидетели, които могат да потвърдят, че е понесла претендираните от нея вреди.

Съществуват ли съдебни такси, или други разходи, свързани с иска?

Ако цената на иска е по-малка от 5000 EUR, не се дължи такса и искът може да бъде предявен от самата жертва.

Ако цената на иска е по-голяма от 5000 EUR, той трябва да бъде предявен от адвокат, представляващ жертвата, и за него се дължи съдебна такса, освен когато жертвата получава правна помощ.

За жертви на престъпления с упражняване на насилие и жертви на домашно насилие молбата за авансово плащане се изпраща до Комисията за защита на жертвите на престъпления (CPVC) и жертвата се освобождава от плащане на всякакви разходи или такси.

Ако престъплението е извършено на територията на друга държава — членка на ЕС, молбата може да бъде подадена до CPVC, при условие че обичайното местопребиваване на ищеца е в Португалия.

Мога ли да получа правна помощ преди и/или по време на производството? Мога ли да я получа, ако не живея в държавата, в която се провежда производството?

Да, при определени обстоятелства можете да подадете молба за правна помощ.

Жертвата има право да получи правна консултация и насоки във връзка с нейната роля в хода на производството.

Ако желаете да се конституирате в производството като граждански ищец, трябва да подадете молба за правна помощ още на ранен етап от производството; така молба трябва да подадете и когато, в качеството си на свидетел, желаете да бъдете придружавани от адвокат, а не разполагате с финансови средства за покриване на съответните разходи.

Молба за правна помощ може да бъде подадена и с цел:

пълно или частично освобождаване от плащането на съдебната такса;

назначаване на адвокати и плащане на адвокатските хонорари; или

разсрочено плащане на съдебната такса или на адвокатските хонорари.

Бележка: Решението по молбите за правна помощ се взема от органите за социална сигурност въз основа на формула за изчисление, в която се вземат предвид имуществото, приходите и разходите на ищеца. Молбата за правна помощ трябва да бъде подадена, като се използват формулярите, предоставяни безплатно от службите за социална сигурност. Формулярът може да бъде подаден лично, по факса, пощата или по интернет, в последния случай чрез попълване на съответния цифров формуляр. Молбата трябва да бъде придружена от набор от документи, които потвърждават финансовите затруднения на ищеца. Решението се взема в срок от 30 дни. Подаването на тази молба не води до никакви разходи за жертвата.

Кога наказателният съд ще отхвърли или откаже да се произнесе по моя иск срещу извършителя на престъплението?

Ако не бъде постановена осъдителна присъда.

Ако жертвата не може да докаже вредите, които е понесла.

Мога ли да обжалвам това решение или да търся други средства за правна защита/удовлетворение?

Да. Можете да обжалвате решението, ако сте се конституирали в производството като граждански ищец.

Можете също така да прибегнете до конвенционални средства (гражданските съдилища), ако по някаква причина искът не е бил разгледан.

Ако ми бъде присъдено обезщетение от съда, как да гарантирам изпълнението на съдебното решение срещу извършителя и каква помощ мога да получа в това отношение?

Да. Ако ответникът не изплати доброволно обезщетението, жертвата може да предприеме действия по принудително изпълнение, тоест да се обърне към съда за изпълнение на решението за присъждане на обезщетение за причинени вреди, например чрез налагане на запор върху заплата, банкови сметки, недвижими имоти или движими вещи, докато не бъде събрана сумата на присъденото на жертвата обезщетение за причинени вреди.

Последна актуализация: 28/03/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.